61753/P

(P)

203

DISSERTATIONIS MEDICO CHIRVRGICAE DE PARTVS NATVRALIS ADMINICVLIS SECTIO ALTERA

QVAM

AVCTORITATE

GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS

PRAESIDE

IOANNE CAROLO GEHLERO

PHIL. ET MED. DOCT. BOTAN. P. P. E. FACVLT. MED. ASSESS. CIVIT. LIPS. MED. OBSTETR. SOC. OECON. LIPS. MEMBR. HONOR.

PRO SVMMIS

IN ARTE MEDICA HONORIBVS

IMPETRANDIS

H. L. Q. C.

DIE XVIII. DECEMBR. CIↃIↃCCLXXII.

PVBLICE DISPVTABIT

THEODORVS FRIDERICVS LOHDE

IEHSERA-LVSATVS

MEDICINAE BACCALAVREVS

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA

318332

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

DE
PARTVS NATVRALIS
ADMINICVLIS.

§. I.

Nexus cum priori Sectione.

Cum ante ſex menſes, et quod excurrit, priorem diſſertationis, ſuper hoc argumentum, ſectionem publicae luci exponerem, cogebar, ob arctiores libelli academici limites, omittere ea, quae ſummam ac praeſtantiſſimam ſcriptiunculae partem continere videbantur. Promiſi haec, quae reſtabant, me, proxima data ſcribendi opportunitate, eſſe expoſiturum. Quam igitur datam fidem nunc his pagellis ſoluere annitar, atque explicabo, quae in partu adminiſtrando obſtetrix praeſtare et poſſit et debeat; ſimul tamen etiam monebo, non eſſe nimiis artificiis, quamuis a celebribus artis obſtetriciae ſcriptoribus commendatis et laudatis, vtendum obſtetricantibus, quibus haud raro tantum abeſt, vt leuari ſoleat partus, vt potius impediatur in eo perficiendo natura, aut certe retardetur. Expoſitum in prima diſſertatione fuit. tam de vſitata diuiſione partus, in exercenda arte prorſus inutili; quam de

cauſis, quae partum promouere aut efficere queant, iiſque, ſiue nimia ſua vehementia, ſiue debilitate ac infirmitate peccaverint, arte adiuuandis. Addidi tandem pauca de commodo parientis ſitu, quo vti ad partum facilem parturiens debeat. Prodiit, poſtquam haec ſcripſeram, haud ita pridem Cel. STEINII [a]), quem praeſtantiſſimum noſtri aeui ſcriptorem obſtetricium et colo et veneror, tractatus, in quo fuſe ſatis ac eleganter deſcribit ſellam obſtetricalem, quam adeo emendaſſe ſe aſſerit, vt ceteris omnibus, quibus huc dum vſi fuerunt obſtetricantes, ſiue ad DEVENTERI mentem fabrefactae ſint, ſiue ea, quam b. FRIEDIVS addidit, correctione magis perfectae, palmam facile praeripere poſſe exiſtimet. Pace tamen laudati huius auctoris fiat, vt moneam, hanc ſellam, licet elegantiori forma, nitidiorique habitu externo omnino dictas ſellas ſuperet, mireque inde femellis placere ac probari, atque, cum ex tiliaceo ligno eam confici iuſſerit STEINIVS, multo faciliori negotio, ob leuius pondus, huc illucue transferri poſſit, tamen re ipſa ac vſu vix ceteris praeſtantiorem magiſue commodam mihi videri, cum et illae poſſint, neceſſitas ſi vrgeat, ob mobile dorſi fulcrum facile in lectulum mutari, ſuiſque ſimul fulcimentis, contra quae pedibus niti queat pariens, inſtructae inueniantur. Concedam igitur clariſſimo viro, his, ab iſto commendatis, ſellis poſſe vel eas feminas vti, quae, cum, vel generis nobilitate, vel facultatum ratione aliis ſint elatiores, talem ſibi ſellam comparare poſſunt; neque tamen eius fabricam et compoſitionem ad partum vere leuandum quidquam prae aliis adferre commodi certo mihi perſuadeo: quanquam hoc, addita partus, hac ſella mire leuati, hiſtoria comprobare STEINIVS allaborauit.

§. II.

a) GEORGE WILHELM STEINS *kurze Beſchreibung eines neuen Geburts-Stuhls und Bettes, ſammt der Anweiſung zum vortheilhaften Gebrauch deſſelben. Mit Kupfern. Caſſel* 1772. 4to.

§. II.

De remediis topicis et venae ſectione in partu naturali.

Durum mulieribus impoſitum pariendi negotium, quod, licet quam maxime naturae legibus fiat conſentaneum, ſemper tamen vehementer excruciat parturientem, eamque ſummis et acerbiſſimis doloribus afficit, tentarunt multi lenire quodammodo, eiuſque moleſtiam adhibitis, vel iam ante partum, vel tandem ipſo inſtante, remediis minuere, quibus externas genitalium partes et vias, quas naſciturus foetus tranſire debet, mollire, et dilatationi aptiores obſequioſioreſque reddere poſſent. Neque negandum eſt, harum partium, ſiue internas eas, ſiue externas tantum ſpectaueris, nimiam duritiem, quae, vel a mala conformatione, vel et ab aetate parientis prouectiori enaſcitur, haud raro, quamuis bene ſitum ſit infantis caput, mirum in modum huic dilatationi reſiſtere, ac aegre tandem ſuperari, ita, vt omnino videatur operae eſſe pretium, aptis huic ſcopo medicamentis tollere has difficultates, et partus negotium, quantum fieri poteſt, promouere. Videamus igitur nunc de horum remediorum apparatu, et, quid ab iis boni ſperare, aut mali metuere poſſimus, breuiter indicabimus. Cum enim de iis pharmacis, quae cardiacorum et analepticorum nomine veniunt, et quae haud raro ad debiliorum dolorum, quos putant genitalium dilatationi efficiendae impares futuros, efficaciam augendam, ab obſtetricantibus, magno vtplurimum cum parientis detrimento, larga copia ingeri ſolent, iam in prima huius diſſertationis parte ſatis ſuperque diſputatum videatur, eorumque vſus prorſus a nobis interdictus ſit: ſubſiſtamus hic loci tantum in eo medicamentorum genere, quod, cum laxandi emolliendique virtute inſtructum ſit, rigidiores partium fibras flexiliores reddere, atque adeo ita mutare poteſt, vt facilius prodeunti foetus capiti, ab vtero ſe contrahente propulſo, cedant, partumque haud amplius

retardent ac impediant. Laudant ad hunc finem aſſequendum tam veteres, quam recentiores medici prae aliis pinguia ſ. oleoſa, quae non ſolum hanc dictam partium mollitiem, ſed et ſimul ſuperficierum, ſuper quas gliſcere debet infantis caput, lubricitatem praeſtare videntur. Sic ergo praecipit BOERHAAVIVS [b]): Si vteri collum nimis anguſtum durumue fuerit, linimentis ſuccurrendum, quantum poſſibile, vt lubricum emolleſcat, vel fotu. Idem iam fere HIPPOCRATES [c]) iuſſerat: Si quae, inquiens, in partu ſicca eſt, ac aegre humectetur, oleum bibat, et locos oleo calido, et maluae aqua perfundat, et cerato liquido illiniat, adipe etiam anſerino cum oleo infuſo. Et fere omnes, qui de partus naturalis adiumentis tractarunt, auctores talia probant, mirificeque commendant, cum iis mirum quantum parientibus prodeſſe poſſe, ſuumque ipſis ſuccurrendi ſtudium optime probare exiſtiment. MAVRICAEVS [d]) ſuadet horum lubricantium vſum, eumque ſummopere laudat: vultque, vt in legitimo ac naturali partu obſtetrices genitalia oleo emolliente inungant, axungia, butyro recenti cet. ſi difficilius illa dilatari obſeruauerint. Vili pendere vero alios inuenies omnem hanc oleoſorum farraginem, quam prorſus inutilem, certe ad hanc, quam eorum adhibitione efficere volunt, faciliorem dilatationem ineptam iudicant, quoniam haec cuncta partibus adfricta calore naturali mox liqueſcere, abſque vlla vtilitate effluere putant. Extollunt hi potius ſummis laudibus fotus, fomenta, balnea, cataplaſmata, vel et iniectiones aut clyſmata, quarum rerum omnium inſignem vtilitatem tam in primiparis, quam et aetate paulum prouectioribus mire praedicant. Et venaeſectionem quoque haud

raro

b) vid. Aphor. de cognoſc. et cur. morbis §. 1313.

c) de Mulierum morbis. Lib. I. cap. XXXIII.

d) Traité des maladies des femmes groſſes. Lib. II. c. X. p. 262.

raro nimiam hanc partium genitalium rigiditatem, duritiemue mire corrigere ac tollere, experientia comprobat, vt, hac de cauſa, vnicuique parienti venam eſſe incidendam exiſtiment plures, ſimulac partum lente procedere viderint. Applicari vero haec dicta remedia vel iam diu ante partum alii, alii durante demum partus negotio volunt, eorumque vires, tam in dolorum vehementia compeſcenda, quam in eorum efficacia excitanda, impedimentiſque partus remouendis ſummas eſſe ac certiſſimas contendunt. Hinc fit, vt quaeuis fere obſtetricantium mulierum ad haec auxilii genera confugiat, ſi partus negotium retardari videt, parum de vera huius remorae cauſa, quam forſan facile tollere aliis efficacioribus conaminibus poſſet, ſollicita. Neque ego prorſus reiiciam emollientium ac lubricantium in quibuſdam partus lente procedentis ſpeciebus vſum, cum ſciam, haud raro inſignem vtilitatem ea praeſtitiſſe, genitalibus applicata, quae tam lubricando, quam relaxando partui aptiora reddiderunt. Quanquam enim ipſa iam prouida natura in facili ac naturali partu has vias lubricet, cum non ſolum ſub fine grauiditatis, appropinquante partus tempore, affluat ex glandulis, mucoſiſque ſinubus harum partium inſignis lubrici muci copia, qua irrorantur et madeſcunt viae, naſcituro tranſeundae, ſed et, ſi velamenta ouuli rumpuntur, liquor amnii profuſus hoc ipſum commodum praeſtet; fit tamen haud raro, vt, vel ob ipſum ſicciorem parturientis habitum, vel ob partus nimiam diuturnitatem, vel ob liquoris amnii praematurum effluxum, vel ob partium genitalium, quanam de cauſa ea fiat, eroſionem, mador hic deficiat, et inde partus, non dicam difficilis, certe magis dolens efficiatur. Quibus igitur incommodis optime mederi obſtetrix poterit, ſi oleoſis, pinguibuſue linimentis, quae tamen nihil acredinis habent, ſiue ea a naturali quadam corruptione, ſiue ab odoratorum oleorum admixtione pendeat, vaginam

ſaepius inungat. Caueat tamen, ne nimis frequenter has invnctiones praeſtet, cum metuendum ſit, ne his rebus abſtergantur mucoſi humores naturales ſupra commemorati; quos omnibus hiſce vnguentis vtiliores ac praeſtantiores eſſe affirmare cum MAVRICAEO nullus dubito. Vel et conſuetudini hac in re indulgendum, et ipſi quodammodo ſatisfaciendum eſſe cum ROEDERERO [e]) exiſtimo, ita, vt, etiamſi omni vſu tales inunctiones carere plures contendant, nocere tamen cum nequeant, fallere ipſis paululum parturientium impatientiam licere mihi videatur. Mire enim ſe iis leuari putant, certe negligentiae nos non accuſandos eſſe ſuſpicantur, ſi hoc, quod veterum moribus probatur, iis non denegamus auxilii, quod putant, genus. Multo efficaciores mihi videntur in hac partium emollitione vires a fotibus ac fomentis expectandae. Quis enim neſcit, quanta inſit, quamque inſignis virtus laxandi ac emolliendi partes ſtrictas nimium, ac rigidas, ſiue eae ſpaſtice fuerint contractae, ſiue a natura ita fabrefactae, vaporibus aquae calidae, quos ſcimus mira efficacia oſſium duram compagem, vt in ebore videmus, ita mutare, vt facile flecti, et in formas varias figurari queat. Quae quidem eorum virtus mirandum in modum augeri intendique poteſt, ſi tali ad vaporoſum balneum deſtinatae aquae emollientes herbae v. c. chamomeli flores admiſcentur, harumque partibus fotus magis actiui redduntur. Applicatur vero tepidus hic calor genitalibus varia ſub forma, cum vel vapores aquoſi ad ea admittantur, vel cataplaſmata ipſis imponantur, quae diutius omnino has partes laxandas fouent. Licet vero huius medicinae ſaepius viderim exoptatiſſimum effectum, ita, vt non ſolum, quae antea nimis reſiſterent partui, partes, nunc mollitae ac flexiles vi dilatanti cederent; ſed et ſpaſticae vteri contractiones, quae, ob acerbos, quos parienti efficiunt, dolores partus negotium

e) vid. Elementa artis obſtetr. §. 311. pag. 146.

211

gotium tardant, conſopitae his rebus quieſcerent; infitias tamen ire non poſſum, ſaepius his applicatis intumeſcere genitalia nimium, ac tantopere turgeſcere, vt viae, quas tranſire debet infans, non tantum anguſtiores fiant, ſed et vehementer doleant. Cum enim hiſce emollientibus fotibus vaſa ſanguifera, omniſque tela celluloſa laxa reddantur, non poteſt aliter fieri, quin maior humorum copia irruat in haec loca, quae, cum per ipſas venas, quas comprimit durum infantile caput, ſorberi rurſus ac reuehi nequeat, ſtagnat ibidem, et magnum durumque tumorem, quin etiam inflammationem efficit. Miror etiam, BOERHAAVIUM f) harum fomentationum, linimentorumque emollientium vſum ſuadere in tali caſu, *in quo*, vt ait, *oſſium compages arctior iter impediuerit*: vix enim, ad oſſa vſque, et haec connectentes cartilagines penetrare poſſe fotuum efficaciam, mihi perſuadere poſſum, multo minus vnguentorum partes oſſium nexum minuere, ac obſequioſiorem facere. Taxat vaporoſorum balneorum abuſum LEVRETVS g), metuens, ne iis aer, in ſanguinis maſſa contentus, expandatur nimium, et rareſiat, atque ideo haemorrhagiis, humorumque orgaſmo larga ſuppeditetur occaſio, quae ſaepius demum abſoluto partu oriantur, et in magnam ſanitatis, vel et vitae diſcrimen puerperam coniiciant. Nihil igitur iis tribuit, eiſque prorſus poſſe carere parientes adſerit, cum non ſolum ad ea, quae partum impediunt, loca ſaepius non penetrent, ſed et externas partes, quas mollire ac relaxare debent, vtplurimum tumidas reddant ac duriores. In quo ipſi omnino, niſi et in hoc quidquam dandum ſit conſuetudini, aſſenſum praebeo lubentiſſime; certe id monebo, vt, ſi quis iis vti voluerit, caueat ſollicite, ne nimis frequenter, nec nimis

f) l. c. §. 1316.

g) Eſſai ſur l'abus des regles generales. Paris. 1766. pag. 135. art. VI.

nimis diu tali fotui pariens inſideat. Idem fere de balneis dicendum eſt, quorum vtilitas a ſola iſta, quam fotibus modo adſcripſimus, vi definienda videtur. Accedit, quod his aegre vti grauida, multo difficilius parturiens queat; quanquam forſan, ob humidarum particularum copiam, quae ſub eorum vſu per vaſa corporis bibula ac ſorbentia ingeri poteſt, internas partes magis, quam fotus, afficere, ac earum rigiditatem minuere poſſunt. Summi autem vſus eſſe clyſmata plerique obſtetricantium contendunt, eaque tantopere commendare ſolent, vt fere abſque clyſtere adplicato parere parturientem nunquam poſſe, credula ac imperita ſibi perſuadeat matronarum turba. Et facile quoque conceſſerim, omnibus fere, quae in hoc paragrapho adducta ſunt, partus adminiculis, variis de cauſis enemata praecellere, cum iis tam inteſtinum rectum durioribus ſcybalis, foetui tranſituro reſiſtentibus, exoneretur, quam vterus ipſe fomentetur, eiuſque non ſolum dolorifici ſpaſmi mitigentur, ſed et inferior pars molliatur, et dilatationi aptior fiat. Blanda tamen ſint, nullis, vt quidam volunt, acrioribus ac ſtimulantibus particulis impraegnata; nec nimia in copia adplicentur, ne eorum abuſu noceatur, vt recte etiam LEVRETVS monet, quod profecto a gallico ſcriptore fieri miraberis, quos alioquin inſignes clyſmatum patronos eſſe nemo ignorat. Pauca adhuc addenda nunc erunt de venaeſectionis in partu adminiſtratione, quam tantis laudibus efferri ac commendari a pleriſque medicis conſtat, vt ea carere abſque noxa vix pariens poſſe videatur. Et negandum non eſt, ſaepius eam in plethoricis feminis inſignem vſum praeſtare, cum, ſubducta ſanguinis nimia copia, contractionum vterinarum efficacia augeatur non ſolum, ſed et interdum nimia, a ſpaſmis oriunda, dolorum atrocitas minuatur in parientibus, quod in priori diſſertationis ſectione accuratius a nobis fuit diſputatum. Praeterea et experientia comprobat, tali, ſub ipſis ad partum dolo-

doloribus inſtituta, venaeſectione multis, in puerperio a ſanguinis abundantia oriundis morbis, haemorrhagiis v. c. inflammationibus, et quae ſunt huius generis alia incommoda, praecaueri omnino poſſe. Neque tamen ad eorum accedere poſſum ſententiam, qui omnibus parientibus venam ſecandam exiſtimant: ſaepe enim in iis, quae ob defectum ſanguinis debiles iam ſunt atque imbecilles, dolores ad partum certo ceſſabunt, atque adeo partus retardabitur, ſi, vena aperta, virium vitalium fontes exhauriuntur. Solet et in eo partus genere, quod cum haemorrhagia fit, ad ſanguinis fluxum imminuendum a multis venaeſectio laudari; quem tamen vſum eam vix praeſtare poſſe, quilibet perſpiciet, qui iſtam haemorrhagiam vtplurimum a placenta, ab vtero ſeparata, oriri perpendit: quae igitur facilius ea methodo ſupprimi poterit, quam Cel. PVZOS commendat, qua nempe, ruptis membranis, liquor amnii ſubducitur, vt vtero contrahendi ſe, et riuulos, ex quibus ſanguis profluit, praecludendi occaſio ſuppeditari queat.

§. III.

De partus naturalis adminiculis, quae obſtetrix ſola manu praeſtat: α) de exploratione parientis.

Licet igitur ex iis, quae in priori huius argumenti diſſertatione fuſius de vteri ad partum efficiendum vi et actione diſputauimus, ſatis euidenter apparere exiſtimem, in naturali partus genere, vbi, praeuio et rite collocato capite, infans per peluis ſatis amplae, ac recte conformatae cauum, ſat validis vteri contractionibus, quas nixibus ſuis mater ſuſtentat et auget, tanto cum ſucceſſu deprimitur, vt ſub quouis dolore altius deſcendat, ſolam ſibi ſufficere naturam, tantumque abeſſe, vt illa obſtetricantis ope indigeat, vt potius ſaepe numero omnibus fere iis, quibus ſagaces mulierculae ipſi ſuccurrere

annitantur, adminiculis turbetur, ac nimium retardetur ſalutare eius negotium, atque vires ipſius, quamuis efficaces ſint, mirum in modum infringantur; vix tamen vllum extat artis noſtrae compendium, in quo non inuenire poſſis innumeram fere regularum copiam, quas et praeclare docti harum rerum, ac ipſo artis exercitio peritiſſimi viri volunt obſeruari ab obſtetricibus, quibuſque ſibi et aliis perſuadere conantur, poſſe his dictis ac recenſitis artificiis partus incommoda leuari facile, ac valdopere minui. Docet quidem experientia, naturam vtplurimum citius ac ſemper fere tutius abſoluere hoc ſibi datum officium, quod ſaepiſſime ſcortorum exemplo videmus, quae, cum grauiditatem ſuam celare tentant, ſoli naturae ſe committunt, nulliuſque auxilium poſtulant. Turpe tamen eſſe exiſtimant, quae iuſta copula conceperunt, illorum exemplo ſapere; ſed volunt potius turbari artificioſiſſimis adminiculis, quae vel ab obſtetricibus poſcunt, vel certe, harum garrulitate confiſae, ſibi praeſtari permittunt. Exigunt enim tam ipſae parturientes, quam adſtans matronarum turba ab obſtetrice, cuius officium eſſe putant agendo vtilem ſe praebere, exigunt, inquam, multas artes multamque operam, ita, vt talem, quae, ſui muneris memor, otioſa quid ſponte natura praeſtet expectat, rudem, et artis, quam profitetur, prorſus imperitam, aut certe in exſequendis ſuis partibus ſegniorem iuſto, ac negligentiorem cenſeant; e contrario eam plurimi faciant, et ſummis extollere ſoleant encomiis, quae ventoſa loquacitate ſua praeſtita aliis, et nunc denuo praeſtanda ſeruitia, lucri cupida, iactitat, manibuſue, quin ipſis vnguibus officioſa ſua miniſteria, quae ſudore diffluens peragit, obtrudit, quanquam his ſuis praepoſtere, temere ac intempeſtiue adhibitis conaminibus parientium cruciatus augeat magis, quam vllo modo ſubleuet. Quae cum fieri ſaepius viderim, mearum partium eſſe exiſtimo, hac data occaſione

paulo accuratius hanc ipſam; quam exerceri ab obſtetricibus tam parientes, quam medici, ſcriptorum auctoritate commoti, cupiunt manualem operam diiudicare atque exponere. Sunt quidem et alii, qui prorſus inutilem putent obſtetricis ad parientem acceſſum, velintque, vt partus naturalis negotium abſque vllo auxilio fiat. Neque tamen iis aſſenſum praebere poſſum, cum varia forſan in partu, facilis licet ſit, occurrere poſſint, quibus obſtetricans mederi facillime, ſi tempeſtiue modo opem adferre queat, poterit. Ipſa quoque infantis prodeuntis cura, funiculi deligatio, placentae remotio, alia poſtulare videntur obſtetricem, quae harum rerum gnara ſit ac intelligens. Quod apte ac eleganter inter alios ſcriptores expoſuerunt et STEINIVS [h]) et DELEVRYE [i]) quorum igitur hac de re mentem adducere hic iuuabit. Quae quidem praeſcripta ab his doctiſſimis viris momenta quaeuis, quae ſuo ſatisfacere vult, obſtetrix obſeruet; plura tamen, quibus ſuae peritiae ac inſignis ſcientiae copiam declarare velit, artificia addere haud audeat. Vt tamen rite de iis, quae partum tardare ac difficilem reddere queant, iudicare, et de his impedimentis remouendis ſollicita eſſe poſſit obſtetricans, exploranda omnino erit, ad quam arceſſitur, parturiens, cum nunquam de vero partus ſtatu iudicium ferre queat, niſi digito, in vaginam

 immiſſo,

h) Vid. EIVS *Theoretiſche Anleitung zur Geburtshülfe:* p. 137. §. 461. *Ob wohl aus allem erhellet, daſs die Kreiſsende in der natürlichen Geburt ihrer ſelbſt maechtig iſt, und ſich ihrer eignen Kraefte dergeſtalt bedienet, daſs ſie fremder und künſtlicher Hülfe eigentlich nicht noethig hat; ſo kann jedoch, ſo wie durch eine vortheilhafte Lage, alſo auch durch vernünftige und geſchikte Handanlegung, die Geburt merklich befoerdert, und die Theile der Mutter für Schaden und Verletzung behütet werden.*

i) vid. EIVS Traité des accouchemens en faveur des Eleves. Paris 1770. §. 586. La préſence de la perſonne de l'art dans l'accouchement naturel n'eſt que pour parer aux accidens, qui, pourroient ſurvenir; percer les membranes, ſi elles font obſtacles; récevoir l'enfant; le débarraſſer du cordon ombilical; faire la ſection du cordon, voila à quoi ſa miſſion ſe borne.

immiſſo, et orificii habitum, et capitis prodeuntis ſitum, partiumque harum ad ſe inuicem rationem cognoſcat. Tantus enim eſt momentorum, hac ipſa exploratione detegendorum, numerus, tamque amplus huius artificii vſus, modo a perita ac ſagace obſtetrice ſuſcipiatur, vt recte moneat ROEDERERVS [k]), nunquam debere vel medicum prudentem, vel obſtetricantem quidquam moliri ante, quam praeuia exploratione vteri conditionem diſquiſiuerit: hinc, ſi parturiens, ab intempeſtiuo pudore prohibita, hanc explorationem reſpuat, praeſtabit illam ſorti ſuae relinquere, quam incerta molimina tentare, aut ex ſignis, vel ab externa abdominis facie, vel a parturientis geſticulationibus cet. petitis, quidquam praeſagire. Praecipua tantum horum momentorum hic breuiter enarrabo, quae, cum ad partus genus determinandum, eiuſque euentum praedicendum multum faciant, neque tamen alio modo, quam per hanc dictam explorationem, intelligi poſſint, tangendi parientem officium obſtetricantibus imponunt. Non ſolum hac methodo cognoſcitur, an veri dolores ad partum adſint, ſed et eorum vis, ac in protrudendo capite efficacia facile detegitur: vterini orificii ab his contractionibus mutatio, deterſio ac dilatatio rite perſpiciuntur: infantis ſitus, ſiue rite ille, ſiue male collocatus ſit in vtero, probe diſtinguitur: ipſarumque viarum, quae foetui ſunt tranſeundae, habitus diiudicatur. Quae quidem omnia ita ſunt comparata, vt abſque eorum cognitione nihil praeſagire, nihilque ſuſcipere obſtetricans poſſit. Vt tamen haec cuncta rite intelligere poſſit obſtetrix, neceſſarium omnino erit, vt et ante vteri obortam contractionem orificii habitum exploret, et durante poſtea tali contractione, tum et, poſtquam illa remiſit, rurſus hunc in ſcopum digitum ad interiora immittat, quo dolorum ad partum vim cognoſcere, atque adeo de futuri partus diuturnitate quodammodo conii-

k) Vid. EIVS Elementa artis obſtetr. §. 256. pag. 118.

coniicere queat. Situm autem infantis, ſiue iam profuſus fuerit liquor amnii, ſiue adhuc integra ſint velamenta, vel ex protruſae aquarum veſicae forma, vel ex ipſius partis, quae orificio vteri ineſt, figura, explorans digitus diſtinguere haud difficulter poterit. Licet vero ex his ſatis ſuperque euinci poſſit, explorationem parientis neceſſariam, ſummopereque vtilem eſſe ad cuiuslibet partus veram ſpeciem cognoſcendam; nullo tamen modo probanda aut laudanda eſt plerarumque obſtetricum conſuetudo, quae nimis frequenter hanc partium internarum diſquiſitionem ſuſcipiunt, et haud raro hac ſaepius repetita contrectatione verendarum partium inflammationi occaſionem praebent. Sufficit hinc, vt recte praecipit STEINIVS [1]), ſub partus initio aliquoties orificii mutationes diſquirere; vlterius vero ſi partus negotium proceſſerit, raro tantum digitus in vaginam intrudatur; ſub finem partus omnis intermittenda erit exploratio, quae tum temporis nec neceſſaria, nec facile parienti erit tolerabilis.

§. IV.

β) *De velamentorum ouuli diſruptione.*

Libere foetus in vtero, certe in primis grauiditatis menſibus fluctuat, inſigni haud raro liquoris, quem amnii membrana continet, copia circumfuſus. Non quidem attinet, hic loci fuſe indicare huius liquidi fontes; nec opus eſt, eam hic dirimere Phyſiologorum, diu multumque agitatam, controverſiam, qua alii illud foetum nutrire contendunt; alii hunc vſum illud praeſtare, prorſus negare ſolent. Licet enim difficile videatur, de hoc dubitare, partim ſi ipſam liquoris amnii mixtionem conſideraueris, quae variis repetitiſque ſaepius tentaminibus vere alibili lymphae ſimilis cognoſcitur, partim, ſi perpenderis, inueniri omnino, vti anatomica diſquiſi-

1) vid. l. c. p. 140. §. 468.

quiſitio docuit, tam in oeſophago, quam in ventriculo infantis aliquid huius liquidi, et inteſtina ipſa, inprimis illa craſſiora, multam ſecum continere copiam, quae ab hoc liquido, nutritiis particulis maximam partem orbato, ortum ſuum ducit, meconiique nomine appellatur; attamen, cum haec lis propius nos tangere non videatur, continebimus nos in artis noſtrae cancellis, et tantummodo breuiter diſpiciemus, quid hic ſaepe commemoratus liquor, tam durante grauiditate, quam in ipſo partus negotio commodi atque vtilitatis praeſtet, vt inde pateat, num obſtetricantibus profundere eum, ruptis praemature velamentis, licere vnquam poſſit. Vt vero taceam eum huius liquidi vſum, quo fit, vt libere in eo motus ac fluitans foetus, abſque vllo impedimento creſcere, eiuſque membra facile euolui queant, atque ſimul eius corpuſculum ab omni externa vi ac iniuria ſaluum tectumque ſeruetur; de eo tantum dicam, quem ſummum eſſe mihi perſuadeo, quod nimirum ille liquor omnem ouuli cauitatem ita replet, ita extendit, vt ouum in omni ſuo ambitu ad vteri internam ſuperficiem firmiter adprimatur, atque hac ratione praematura foetus expulſio optime impediatur. Sed longe praeſtantior eſt iſta, quam liquor amnii in ipſo partu adfert, vtilitas. Optimum enim videtur ac tutiſſimum, ad orificium vteri diducendum, eiuſque efficiendam ſenſim ſenſimque aperturam, inſtrumentum, quo aptius aut magis accommodatum aliud vix vlla ratione natura conficere largiriue potuiſſet. Quanquam enim et ipſum foetus caput tam affabre ac ſapienter conſtructum eſt, vt, cum oſſa eius membranis connectantur, eorumque margines late a ſe inuicem diſtent, in conum formari, ab oſſeae peluis ambitu comprimi facile, et huius cauitati aequari, atque adeo hanc neceſſariam vteri dilatationem praeſtare poſſit; longe tamen aptius hanc fieri ab hiſce velamentis, quae ab vtero ſe contrahente deorſum deprimuntur, et, in coni for-

mam figurata, incipientem vteri aperturam, quamuis ab initio exigua ſit, facile ſenſim paulatimque diducere poſſunt, quis eſt, qui non perſpiciat? Haud raro enim euenire experientia docet, vt a vigente vteri contractione, ſi ob nimiam ſuam laxitatem aut debilitatem non adeo reſiſtant externae genitalium partes, integrum ouum expellatur, et e mulieris ſinu protrudatur: quam partus ſpeciem BOERHAAVIVS m) pro tali habet, quae naturae maxime ſit conſentanea, et quam fere vnam naturalis partus nomen promereri exiſtimat. Ex quo igitur facile perſpici poteſt, quae ſit quamque inſignis protruſi huius aquarum coni, ad aperiendum vterum, vaginamque dilatandam vis atque efficacia. Recte hinc Cel. HALLERVS n) caput, inquit, cum cono aquarum melius os vteri ſibi aperit, et, ruptis aquis, vires, foetum vrgentes, eum nunc nudum, inaequalem, articulatum, eminentibus hactenus manubus pedibuſque, minus aequabiliter vrgent, minuſque facile promouent, quam ouum integrum, aequabile: diutius aquis inanitus vterus ex molli indureſcit, et naturam flexilem amittit. Cur tamen celebris ille vir aſſerat, clariſſimum PVZOS his aquis parum, aut omnino nihil tribuiſſe, non ſatis perſpicio, cum hic in egregio ſuo opere idem fere de vſu aquarum in partu doceat, quod HALLERVS his adductis verbis contendit. Interim tamen et de hoc aliquantulum dubitari poſſe puto, illum partum, qui nimis cito perficitur, optimum eſſe cenſendum ac feliciſſimum; cum haud raro eae, quae breuiſſimo temporis ſpatio durum partus laborem abſoluunt, puerperae paulo poſt, vel ex vteri atonia, vel ex alio oborto incommodo haemorrhagia v. c. conuulſione cet. omnium opinione citius diem obire ſoleant ſupremum. Eſt omnino etiam in hoc natu-

m) vid. EIVS Praelect. Tom. V. P. II. p. 395.

n) Elem. Phyſiologiae. Tom. VIII Lib. XXIX. p. 432.

naturae negotio perficiendo modus, ſunt certi denique fines,

Quos vltra citraque nequit conſiſtere rectum.

Hinc ſemper parturienti melius conſulitur, ſi ſenſim paulatimque, non vno fere impetu, os vteri eo vſque diducatur, vt caput, quod, quamuis in coni formam compreſſum, aquarum cono tamen durius ac multo maius eſt, tranſire per hanc, ab aquarum veſica praeſtitam, aperturam poſſit. Neque tamen et tunc, cum hanc dictam orificii dilatationem effecit, iſte aquarum conus omne ſuum officium expleuiſſe videtur; ſed noua nunc ab eo eſt expectanda vtilitas, ea nimirum, vt, ſi rumpitur propulſa membrana, ac effluit, qui in eo continebatur, liquor, hoc ipſo promanante vaginae canalis lubricetur ac emolliatur, atque infantis expulſio hoc modo facilior fiat. Quodſi ergo, vt fieri interea videmus, nimis tempeſtiue ac iuſto citius liquor amnii ex vtero profluit, vterus non ſolum a capite duro multo maiori cum difficultate, multoque acerbiore cum dolore aperitur; ſed et omne partus negotium lentius ſuccedit, et vagina, ob partus diuturnitatem exſiccata, dilatationi prorſus fere inepta redditur. Quae igitur omnia, a nobis adducta veſicae aquarum in partu commoda, ſi accurate perpendamus, facillimo negotio intelligere poterimus, quam lubrico ac fallaci fundamento nitatur illud conſilium, quod, niſi me omnia fallunt, primum a SIEGISMVNDA, celebri illa ob ſcriptiunculam, quam prouulgauit, obſtetrice publice propoſitum, poſtea vero a multis obſtetricantibus commendatum fuit; quo iubent, dilacerari in partu, qui lentus ob velamentorum nimiam, vt ſibi fingunt, tenacitatem, aut craſſitiem fieri videtur, aquarum veſicam, vt tunc validiori vi infantem protrudere vterus contractionibus ſuis poſſit. Concedam equidem, euenire interdum, vt per ſatis longum temporis ſpatium, quin etiam per omne partus ſtadium, integrae

tegrae ac ſaluae perſiſtant chorii amniique membranae, quid? quod ante ſinum externum protrudantur; neque tamen ideo aliquid noxii pertimeſcendum erit, cum potius iis vaginae canalis ac orificium eodem modo, ac vteri orificium, ſenſim paulatimque diducatur ac amplificetur. Licet et ſciam, obſtetrices ſibi omnino perſuadere, vterum, poſt conceſſum aquarum effluxum, nunc maiori efficacia in foetus corpuſculum agere poſſe, illudque expellere, et in vaginam protrudere; iis tamen aſſenſum praebere, ea, quae ſupra de veſicae aquarum vtilitate fuſe dicta ſunt, prorſus impediunt. In ea tamen partus ſpecie, in qua magnum ob placentam, ab vtero ex parte ſeparatam, oritur ſanguinis profluuium, iuuabit omnino, methodo, a PVZOS tradita, et, vt alios taceam, a WHATTIO [o]) approbata, citius, quam a natura illud perficiatur, rumpere membranas, vt, aquis profuſis, vterus ſe contrahens patula, ſanguinem fundentia, oſcula obturare queat. Si quis vero hoc artificio et in partu facili vti voluerit, is modo, mea quidem ſententia, ſollicite curet, vt tum protinus manum in vterum dimittere, atque pedibus prehenſis infantem extrahere poſſit, ne, ſi poſt aquarum effuſionem, vteri contractiones ceſſent et quieſcant, hoc ipſo ſuo auxilio facilem ac naturalem partum in difficilem ac lentum mutaſſe videatur. Addenda nunc forſan eſſent adhuc pauca de ipſa methodo, inſtrumentiſque iis, quae in hunc vſum ingenioſe a variis auctoribus inuenta ac commenda-

o) vid. Reflections on ſlow and painful labours, and other Subjects in Midwifery. London. 1755. pag. 9. Now my Method in all theſe Caſes is, as ſoon as I begin to ſuſpect the labour is obſtructed by the too great ſtrength of the membranes, to obſerve the preſent ſituation of the Head and Membranes, and if I find that, notwithſtanding the ſtrength of the pains, neither of them advance, during the ſpace of five or ſix pains, immediately to breack them: and though I have done it a great Number of Times, I don't know that ever I failed delivering the Woman within an Hour, and many Times have done it in two or three pains after it.

mendata fuerunt; cum tamen digitis optime haec velamentorum diſruptio perficiatur, cumque de ferramentorum horum vſu alio loco nobis dicendum ſit, ſilens haec omnia praeterire hic loci commode potero.

§. V.

γ) Partium genitalium dilatatio.

Praeſtantiſſimum vero ac tutiſſimum iuuandi facilem partum adminiculum pleraeque et obſtetricum et parientium in eo poſitum eſſe ſibi perſuadent, vt, quas vel natura emollit, vel ars commemoratis ſupra remediis laxas reddit, partes nunc manuum ope amplificare ac diducere allaborent. Cum vero varia ſint rumpenda a naſcituro foetu clauſtra, pluresque refringendae fores ante, quam in lucem prodire queat; de ſingulis iis ſigillatim referre nunc operae pretium eſſe videtur. Aliae enim harum viarum ita ſunt a natura compoſitae, vt omnem, ab arte expectandam, dilatationem reſpuant: aliae, licet cedere ob molliorem ſuarum partium naturam dilatanti vi poſſint, vix tamen abſque dilaceratione, certe ſine acerbiore dolore diduci nec a peritiſſimo obſtetricante poſſunt. Illa enim via, quam ſuperiorem peluis aperturam nominare ſolemus, ex oſſeis partibus, firmiſſime ſibi inuicem per ligamenta coniunctis, conſtat, vt extra omnem dubitationem poſitum videatur, eam in naturali ac facili partu nunquam ampliorem fieri, partium oſſearum a ſe inuicem ſeceſſione, quicquid etiam a variis auctoribus in contrariam partem fuerit diſputatum. Quae quidem apertura, ſi nimis arcta, ſiue iam a prima conformatione, ſiue per morbum fuerit, magnam profecto partus difficultatem efficiet, quae ſolummodo capitis in minorem molem compreſſione leuari ſuperarique poteſt. Longe alia autem eſt inferioris peluis aperturae ratio, quae, cum non tantum ab oſſibus componatur, ſed a variis mollio-

ribus

ribus partibus, muſculis, ligamentis membraniſque formetur, digitorum ope diduci aliquantulum, vel a capite prodeunte amplificari omnino poteſt. Quod cum a natura fieri viderent obſtetricantes, illam et ſuis artificiis iuuare partium ſuarum eſſe exiſtimarunt, quo ſuo officio rite perfungi viderentur. Hinc omni data opera hanc dilatationem, maximo ſaepiſſime cum parientis diſcrimine, praeſtare annituntur obſtetrices, et fere vnum hoc ſuae in arte ſcientiae ſignum, idque luculentiſſimum, cenſent. Neque deficit in ſuſcipiendo hoc negotio celebrium ſcriptorum auctoritas, qua ſuffulciatur ac mirifice probetur hoc, vſitatum pleriſque, partus adminiculum. Inuenimus enim fere in omnibus, qui artis obſtetriciae regulas tradunt, auctorum libellis eiuſmodi conſilia, quibus iubent obſtetrices, ſinum parientis externum, vel os coccygis reprimendo, vel labia pudendi, aut, quod peius adhuc videtur, perinaeum retro caput prodiens verſus inteſtinum rectum repellendo, ampliorem, ac magis patulum reddere. Cum enim a capitis globo, in ea partus periodo, quam in vernacula noſtra *das Einſchneiden* nominamus, perinaei tota regio magno cum dolore valde expandatur, et tantopere protrudatur, vt profecto talis metuenda ſit huius ſepti cutanei diſruptio, quae multa omnino parturienti efficere poſſet incommoda; praecauendam eam, et, quantum fieri queat, impediendam eſſe, iure eoque optimo perhibent. Ex multis eorum auctorum praeceptis adduxiſſe tantum ſufficiat ROEDERERI [p]) conſilia, quibus haec officia, ab obſtetricibus peragenda, iis iniungit. Quoniam, inquit, foetus axin peluis ſequitur, verſus anum tendit; dum vero vaginam peragrat, ſucceſſiue parietem eius poſteriorem, inteſtinum rectum, anum et perinaeum verſus os ſacrum reprimit, quam repreſſionem, atque orificii vaginalis dilatationem obſtetricans ſequentibus iuuat: α) pinguedine quadam, buty-

p) Elem. art. obſtetr. §. 311. p. 145.

butyro, oleo amygdalarum dulci etc. vaginam et labia ſaepius inungere poteſt, vt conſuetudini ſatisfaciat, atque forſan fibras paulo magis relaxet: β) ad vtrumque orificii vaginalis latus, prope perinaeum vtriuſque manus indicem, et medium digitum collocat: γ) ſub quouis ingruente dolore digitis his perinaeum verſus os ſacrum deprimit, atque infra caput ducit, qua ratione capiti porta ita panditur, vt abſque impedimento et perinaei noxa excidat. Quod quidem praeceptum et apud alios ſummos viros MAVRICAEVM, LA MOTTE, DIONISIVM, THEBESIVM, CHAVFEPIE, GRAVIVM, HENCKELIVM, ESCHENBACHIVM, FRIEDIVM, PRANGIVM, SEVBERTVM, vt alios taceam, legimus, qui omnes ac ſinguli prauam hanc atque exitioſam encheireſin commendare non dubitant. Tantum tamen abeſſe mihi certo perſuadeo, vt, ea adhibita, illaeſum ac integrum ſeruetur perinaeum, vt potius digitis, hac ratione adplicatis, diſruptio eius tantum non ſemper efficiatur. Dudum iam meliori ratione conſulere his partibus docuit Cel. PVZOS [q]), cuius conſilia et SMELLIE [r]) approbat et commendat, ita, vt miratus ſaepius fuerim, qui fiat, vt a recentioribus pleriſque obſtetricantibus negligerentur prorſus haec, quae docti hi viri ſuadent, praeſtandi adminiculi genera. Nunc tamen noſtro aeuo PLENCKIVS [s]), melius autem atque curatius ea propoſuit STEINIVS [t]), qui merito ſupra adductam methodum taxat ac reii-

q) Traité des Accouchemens. à Paris 1759. 4to p. 115.

r) Traité de la théorie et prâtique des accouchemens: traduit par PREVILLE 1754. p. 218.

s) *Anfangsgründe der Geburtshülfe.* 1768. p. 95.

t) *Theoretiſche Anleitung zur Geburtshülfe* p. 143. §. 472. *Aber ein faſt von den aelteſten hergebrachter, und auf die neueſten fortgepflanzter, zum Unglück mithin von allen Hebammen angenommener, und faſt nicht auszuwurzelnder, irriger und recht verderblicher Lehrſatz iſt und bleibt es, den Damm mit denen in die untere Fuge derer Theile krumm eingeſetzten Fingern über den ein- und durchſchneiden-*

reiicit, et nouam hanc, a dictis viris laudatam, valdopere commendat. Volunt nempe, vt digiti, ſiue potius vola manus, exteriori perinaei, vehementer expanſi ac attenuati, ſuperficiei imponantur, et ſub quouis dolore ad partum, quo caput e ſinu exprimere tentat vterus, tota haec perinaei regio ſurſum, interiora verſus prematur; vt, hac praeſtita opera, conſpirantibus his, tam deorſum, quam ſurſum prementibus viribus caput ſub oſſium pubis arcu in diagonali, quam dicunt, linea proſiliat atque expellatur. Hoc enim modo fit, vt non ſolum perinaeum ſuffulciatur, eiuſque dilaceratio prorſus impediatur: ſed et caput infantis ab iſta, qua verſus os coccygis dirigitur, via paululum remotum, curuam iſtam lineam, quam exiens e ſinu ſequi debet, deſcribere cogatur. Ipſe ego, experientia edoctus, vſus ſaepius fui maximo cum emolumento hac methodo, Cl. PVZOS auctoritate commotus, eamque auditoribus meis iam multis abhinc annis ſuadere anniſus fui: hincque valde laetor, eam nunc publice tantopere commendari, cum ſaepius doluerim, illam, ſupra commemoratam, recentioribus nimium adhuc probari. Neque et ille modus mihi diſplicet, quem STEINIVS [v]) praecipit, quo digitis, in ani orificium immiſſis, caput ſurſum extrorſumque moueri vult, cum itidem ad perinaei conſeruationem multum facere poſſe videatur. Quam vero addit in §. 483. encheireſin, qua iubet, duos digitos vaginam inter et caput ita collocari, vt ſuper eos infle-

ſchneidenden Kopf des Kindes herzuſchieben, und nach hinten zurück zu drücken, et paulo infra §. 481. *Dem zweyten Anſchlage wird nach der vernünftigern Methode des* SMELLIE *und* PLENCKS *vielmehr ein Genüge geleiſtet, wenn man die flache Hand auswaerts an den ausgedehnten Damm ſo anſetzt, daſs man unter den Wehen nach hinten darüber wegfaehrt, und den Damm zu ein und eben derſelben Zeit dergeſtalt nicht nur unterſtützet, ſondern auch ſelbſt den Kopf aufwaerts zu heben ſucht, nicht anders, als wollte man ſo zu ſagen der Kraft der ſich zuſammenziehenden Gebaehrmutter, und ihrer gerade herunterpreſſenden Wirkung widerſtreben.*

v) l. c. §. 488.

inflexos gliſcere poſſit capitis globulus, ea mihi eodem fere laborare videtur vitio, quo illa, quam ſupra reiecimus. Licet enim exiſtimet, poſſe infantis caput his adplicatis, et vncorum in formam incuruatis, digitis in vagina eleuari, et ſimul ex ſinu matris exprimi; videntur tamen mihi digiti ob ſuam molem magis anguſtiorem reddere, quam dilatare viam, quam peragrare prodiens caput debet. Idem et dicendum eſſe puto de iſto adminiculo, quo, os coccygis reprimendo verſus poſteriora, amplificare haec loca tentant, ſiue in vaginam, ſiue in ani orificium immitti iuſſerint digitum. Quanquam enim hanc repreſſionem caput, ab vtero depreſſum, omnino efficit; ea tamen, ſi iam fuerit a capite praeſtita, augeri adhuc arte nunquam poterit. Et fac, eam quoque fieri poſſe, certo reprimens digitus omne ſpatium, quod hocce artificio additum eſt, occupaturus erit. Cogitarunt et alii de ipſo orificio vteri arte diducendo; quod volunt, vel circumductis in eo digitis fieri, vel, vt WALBAVMIVS[x]) ſuaſit, artificioſe ſatis iuuenta ad hunc vſum machina, qua ſe putant eam, quae a natura ſit per aquarum veſicam, vteri dilatationem apte ac commode imitari poſſe. Quae tamen artificia, niſi forſan ad faciliorem, ſi vertendus eſt male ſitus infans, in vterum manus immiſſionem facere aliquid poſſint, prorſus inutilia, quin etiam ob ſummum diſcrimen, quod vtero inde oriri poſſet, reiicienda eſſe cenſeo.

§. VI.

De inſtrumentorum vſu in partu naturali.

Mirum omnino haud paucis videbitur in hac, quae adminicula partus naturalis ac facilis recenſet et diiudicat, diſſertatio-

x) vid. LEVRETS *Wahrnehmungen von den Urſachen und Zufaellen ſchwerer Geburten. Lübeck und Altona* 1758. p. 416. ſeqq. vbi et multorum aliorum ad hunc finem commendatorum inſtrumentorum addit deſcriptionem.

tatione mentionem fieri inſtrumentorum chirurgicorum, eaque ad talem partum, cui perficiendo ſolam naturam ſufficere ſaepius dictum fuit, citius finiendum commendari. Deſinent tamen hi mirari, ſi perpendant eam noſtri aeui inſignem felicitatem, qua factum eſt, vt talis adſit in noſtra arte ferramentorum apparatus, qui clariſſimorum virorum ingenio ac opera adeo excultus ac emendatus eſt, vt infantis naſcituri vitae omnino proſpici, matriſque parientis a partu oriundi dolores non ſolum mitigari valdopere, ſed et eorum diuturnitas mire minui poſſint, ſi quis modo hiſce inſtrumentis vti apte ac dextre nouerit. Ex quo enim nunc forcipis variae ſpecies tanta correctae ſint et LEVRETI prae aliis et SMELLII cura, vt commode iis caput viui infantis prehendi; paululum, ſi mole ſua peccauerit, comprimi; tutoque e ſinu materno, abſque vlla matri inde metuenda noxa, extrahi poſſet; vix cuiquam abſonum videri poterit, harum vſum et tunc ſuaderi, cum ſpes affulſerit optima, fore, vt ſolius naturae viribus expelli rite collocatus infans ex pelui bene conformata queat. Exigit enim officium cuiuſuis et medici et obſtetricantis, vt cito, tuto ac iucunde auxilia ſua adferat, et hac ratione miſere vexatis quam poteſt fieri celerrime opem praeſtantiorem ferat. Hinc nunquam obſtetricanti vitio eſſe vertendum videtur, ſi forcipe adplicata foetum extrahere conatur, quem forſan natura expellere, licet diuturniori labore, potuerit, cum ille, hac ipſa opera praeſtita, partus diuturnitatem mirifice imminuere, omnibuſque, quae a nimis protracto partus labore vel matri, vel infanti facile oriri poſſunt, incommodis tuto ac ſecure mederi videatur. Iure igitur optimo a STEINIO [y]) laudari forcipis curuae, ſiue Leuretiana, ſiue Smelliana ſit, applicationem exiſtimo, quam aliquoties iam olim in hacce partus ſpecie

y) l. c. §. 585. et *practiſche Anleitung zur Geburtshülfe* §. 542.

ſpecie feliciſſimo cum ſucceſſu, grataque parienti ac probata methodo ipſe adhibui. Poſſumus enim eius vſu non ſolum ea, quae natura, praeſertim ſi paulo imbecillis iam fuerit, lente perficeret, citius ad finem perducere, ſed et ipſam naturam in perficiendo partu ita imitari, vt non vno impetu, ſed ſenſim ſenſimque caput prehenſum extrahamus, atque adeo genitalium dilatationem paulatim efficiamus. Aſt longe aliter mihi ſentiendum eſſe videtur de vecte ROONHVYSII, quem non ſolum ab iis, qui eum primo loco publice deſcripſerunt, ad caput rite ſitum ſoluendum commendatum, ſed et ab Ill. SWIETENIO [z]), PLENCKIO [a]), praeſertim vero a STEINIO [b]) mire laudatum, et in partu naturali leuando ſummopere praedicatum inueni, ita, vt ipſe optandum eſſe exiſtimaret, poſſe hoc, ipſi adeo probato, inſtrumento et obſtetrices vti. Licet enim alia ratione hunc vectem applicari iubeat STEINIVS in naturali partu, ac ille in capite incuneato ſolet alioquin adhiberi, velitque, eum non ſub oſſis pubis ſynchondroſi ad occiput infantis, ſed inter os ſacrum, et faciem foetus ita immitti, vt concaua ſua pars faciem excipiat, quo eleuando eum, caputque ſurſum premendo, vtero deprimenti reſiſtatur; multa tamen ſunt, quae vetant huic conſilio aſſenſum praebere. Huic enim adlato, et ſupra iam a nobis probato, praeſtandi auxilii generi ſatisfieri hoc inſtrumento merito dubitamus, cum deſit firmum hypomochlion cui apprimatur media vectis pars. Oportet enim vectem, ſi eo caput leuare volueris, fulciri perinaeo, quod, nimis tum temporis expanſum

z) Tom. IV. p.

a) l. c. p.

b) *Theoretiſche Anleitung zur Geburtshülfe* §. 487. *Der Roonhuyſiſche mit Recht ſo genannte Hebel kann alſo einer jeden natürlichen Geburt vortrefflich zu Statten kommen: es waere dahero zu wünſchen, daſs in dieſem Betracht, tüchtige Hebammen ſo viel Einſicht und Geſchicklichkeit haetten, von dieſem nützlichen und vortrefflichen Werkzeuge richtigen Gebrauch zu machen.*

ſum ac attenuatum, huic operi vix aptum erit, nec ſatis reſiſtet; vt potius metuam, ne hoc ipſo artificio multo facilius dilaceretur hoc ſeptum, et, quod cauere volebas, hoc ipſo negotio efficias. Quanquam et alio in loco vir iſte harum rerum doctiſſimus ſcite ac eleganter praecipit, ROONHVYSII vectem in contranaturali partu, vt heterodromum vectem, in naturali vero, vt homodromum agere [c]): ex quo intelligitur, exiſtimare illum, in partu facili vectem eſſe nullo in media parte hypomochlio fulciendum, ſed, apice eius ad os ſacrum firmato, et alterum eius extremum attollendo, rem eſſe peragendam; vix tamen, cum rigidam laminam, non flexilem iſte vectis ſiſtat, perinaeo, certe in primiparis, ſatis proſpici poſſe, hoc applicato, cenſeo. Multo minus obſtetricibus eſſe permittendum huius inſtrumenti vſum concederem, quae, mechanicarum regularum plane expertes, et validam vim atque efficaciam eius non ſatis intelligentes, rudiori forſan negotio perinaeo ſaepius, ne dicam ſemper, vim eſſent illaturae. Aptius inſtrumentum, quo ea, quae vecte Roonhuyſiano praeſtari vult STEINIVS, effici magis commode poſſe mihi videntur, eſſet forſan lamina tenuis, duos circiter pollices lata, in marginibus ac omni ſuperficie probe polita, ſufficienti longitudine praedita, ex balaena confecta: qualem memini me commendatam legere ab haud incelebri, cuius tamen nomen nunc in memoriam non redit, auctore. Immittenda illa erit ad mediam vſque oſſis ſacri partem, et tunc, quod ob eius flexilem elaſticitatem factu haud erit difficile, ita incuruari, vt in concaua ſua parte, ſuper planum inclinatum gliſcere e ſinu infantis caput, et ab vtero exprimi poſſit. Quo quidem modo

 omnino

c) Tom. II. p. 144. §. 535. *Das Roonhuyſiſche Inſtrument iſt zwar eigentlich ein Hebel von erſterer Art, und würkt auch ſolchergeſtalt in den meiſten widernatürlichen Geburtsfaellen; dennoch, beſonders in der natürlichen Geburt, muſs es den Dienſt eines Hebels der andern Art leiſten.*

omnino eueniet, vt vteri ſe contrahentis vis atque efficacia in ipſum perinaeum, obice hoc poſito, infringatur, et capitis progreſſus in diagonali linea fiat: quo artificio, mea quidem ſententia, tam partus citius faciliuſque abſolui, quam genitalium rupturae optime proſpici poterit.

§. VII.

De placentae ex vtero extractatione.

Quando nunc in lucem prodiit infans, vel ſtatim ipſum ſequitur ſponte excidens ex vtero placenta, vel ea paululum remanet, et nouis tandem obortis vteri contractionibus, ſecundo quaſi partu, expellitur. Cum enim ob muſculoſam ſuam ſtructuram, quam nunc noſtra aetate in dubium vocare abſonum fere eſſet, irritabilis omnino ſit vterus; a quouis in eius cauo haerente corpore ad ſui contractionem ſtimulatur, neque quieſcit, donec omnia, quae continet, modo ipſi mora concedatur, eiecerit atque protruſerit. Solet tamen interea fieri, vt a variis cauſis impediatur vterus, quo minus huic negotio perficiendo ſufficiat, atque adeo placentam in ſua cauitate retineat. Ex qua quidem ſecundinarum retentione cum viderint obſtetricantes ſaepius varia puerperae oriri incommoda haemorrhagiam v. c. plus minusue copioſam, lochiorum ſuppreſſionem, vehementes poſt partum dolores, et quae ſunt huius generis alia; inceperunt de placenta citiſſime ex vtero extrahenda cogitare. Quod autem cum nimis feſtinanter efficerent, haud raro in vitae diſcrimen puerperas hac intempeſtiua ac ſaepe nimis ruditer peracta placentae euulſione coniici experientia docuit. Media igitur via incedendum eſſe nunc recentiores obſtetricii medici praecipiunt, iubentque placentam non adeo praecipiti auſu ex vtero eximi, cum ipſa natura hoc ſibi commiſſum negotium optime tutiſſimeque ad finem perducat, eamque non ſolum

ab

ab vteri parietibus ſeparet, ſed et ſeparatam e genitalibus protrudere conetur. Olim ſuadebant viri in arte celebres, eam iam antea, quam funiculus deligaretur, eximere, et chordam vmbilicalem fortiter trahendo educere. Ex multis, qui funiculi tractione hanc placentae ſolutionem fieri volunt vnum tantum ROEDERERVM [d]) nominabo; qui eam ſequenti modo perfici iubet: α) circa manus ſiniſtrae digitos voluitur funiculus: β) dextrae manus pollice ac indice, ſicci lintei ope ſupra ſiniſtram manum prope vaginam funis prehenditur: γ) vtraque manu motando funiculus trahitur: δ) quod ſi placenta ſequitur, altiori loco funem manus prehendere, atque attrahere continuant, donec placenta prodeat. Nollem tamen huic dato a docto iſto viro conſilio ſubſcribere, illudque vel commendare vel vt obſtetrices iſtud exſequantur permittere. Tunc enim hac methodo tantum vti integrum erit, quando iam ab vtero ſeparata fuit placenta, et ſoluta in cauo vteri vel canali genitalium deliteſcit. Si vero placenta vel tota vel et ex parte vtero adhuc adhaeret, hac ipſa funiculi attractione, quamuis leniter iſta peragatur, vel vteri fundus inuertitur, vel chorda vmbilicalis diſrumpitur, vel matrix in vaginam protrahitur et ad prolapſum eius, quem omni cura cauere debemus, occaſio ſuppeditatur. Tantum igitur abeſt, vt hunc protrahendi placentam modum probare poſſim, vt potius interdicendum eum et, vt plane ab eo abſtineant, obſtetricibus iniungendum eſſe exiſtimem; licet eum, ſi iam ſoluta ſit placenta, ad iſtam protrahendam ſufficere poſſe non dubitem. Fuit haec mea mens iam olim fuſius a me declarata, cum de hoc argumento ex inſtituto diſſererem, firmiſque, vt puto, rationibus demonſtrarem [e]), eſſe profecto concedendum vtero aliquantulum

 tempo-

d) Elem. art. obſt. p. 153. §. 322. Vtero ſecundinas expellente. Sect. I.
e) in Diſſertationibus meis: de 1765. Sect. II. 1767.

temporis, quo denuo ſuboriundis contractionibus ſecundinarum ſolutionem efficere eaſque e cauo ſuo eiicere poſſit. Longe enim alia nobis eſt de hac vteri contractione opinio, quam multis ex recentioribus, qui adeo reformidant hanc vteri coarctationem, vt protinus, ſi talis eueniat, placentam, quouis modo id fieri poſſit, extrahi vellent, metuentes, ne contrahens ſe vterus vel orificium penitus occludat, vel placentam in peculiari ſacco abſcondat. Nos vero cum certo nobis perſuaſum ſit, naturam his contractionibus placentae expulſionem praeſtare, expectandas eas eſſe cenſemus, nec citius de eximenda placenta cogitandum, quam vterus ſuae contractionis ſigna dederit. Quae quidem ſigna colligere non admodum difficile erit, cum tam ex iis, quae ante partum, quam ex iis, quae in partu contingunt, coniici, et manu abdomini in pubis regione impoſita percipi ac cognoſci facillime poſſint; vt eleganter ac docte docuit LEVRETVS [f]). Quod et probarunt alii in arte noſtra clari viri, PVZOS, SMELLIE, CRANZIVS ipſeque ROEDERERVS; qui omnes expectare obſtetricem ſpontaneam placentae ſolutionem iubent, niſi vel praeconcepta parturientis opinio, vel haemorrhagia, vel conuulſiui motus feſtinare in hoc negotio operatorem cogant. Quae quidem incommoda ſi vrgeant, placenta manu in vterum immiſſa et digitis inter eam ac vterum poſitis leniter et prudenter deglubenda, ſolvenda atque ex genitalibus protrahenda erit. Summa tamen cura fugienda in hoc negotio peragendo eſt nimia praecipitantia, omniſque, quae vtero moleſta eſſe poſſit, violentia, ſed placide lenique manus agitatione rem eſſe perficiendam ſana ratio poſtulat. Multa enim habere videtur haec methodus commoda. Abſque vllo diſcrimine, facili ſatis negotio et ſine parturientis dolore, dum a foetu prodeunte

f) Memoires de l'acad. roy. de Chirurgie, Tom. III. p. 213. ſeqq.

deunte hiat adhuc vterus, manus poteſt in vterum penetrare; nullus poterit vel inuerſionis vel prolapſus metus oriri; omne in vteri cauo haerens corpus, ſiue gemellus fuerit, ſiue mola, ſiue ſanguinis grumus, hoc modo detegi atque extrahi; vterus obliquus quodammodo in rectum ſitum reponi, et ſi atonia laborare cognoſcatur irritari leniter poteſt, quo citius ſe contrahat, prorumpentiſque ſanguinis fontes praecludat.

§. VIII.

Concluſio.

Superſunt adhuc varia commemoranda de funiculo vmbilicali et ligando et praeſcindendo. Quod tamen cum non matris ſed infantis cauſa fieri ac ſuſcipi ſoleat, commode de eo dici poterit tum, cum a nobis pertractanda erunt, quae et neonati et puerperarum curam poſt partum ſpectare videntur. De quibus quidem, quanquam conſtitutum nobis fuerat hic loci exponere, fuſius nunc dicere vetant academici libelli limites, quibus vix ea, quae de his argumentis neceſſario addenda erant, comprehendi poſſe intelligo. Finem igitur ſcribendi facio proxime ea, quae reſtant, daturus.